

היישוב שלנו- תוכנית הדרכה ביישובי משגב

התוכנית תתקיים בחודשי החורף (בין חנוכה לפורים)- ותהייה תחומה למשך של חודש שיש לו טקס סיום וקבלת סיכות של כל שלב.

יש לבקש מועדת הנוער להוציא מייל למבוגרים ביישוב על התוכנית- ובקשה לשיתוף פעולה עם רכז הנוער.

שכבה ד- הקמת היישוב: יכירו החניכים את הראשונים שעלו על הקרקע וסיפור הקמת הישוב. (לדוגמא: יקיימו סקר, שיחות עם תושבים מתקופות שונות, שיחות עם ותיקי היישוב).

שכבה ה- יצירה ויצרנות בקהילה: תפגוש ותכיר אישים פועלים בולטים בישוב. (לדוגמא: אומנים, אנשי מקצוע שפועלים ביישוב- גן, בעל המכולת וכו')

שכבה ו- מוסדות בקהילה: שכבה זו תכיר את מוסדות הישוב, החל מביקור במזכירות ובדואר ועד לביקור בוועדות השונות.

שכבה ז- הקהילה כמעגל זהות: כהמשך ישיר לשנת בת/בר מצווה העוסקת בזהויות- נשאל איך נראית הקהילה שלי ומה המקום שלי בתוך המרקם הזה.

שכבה ח- הטבע ביישוב שלי: השכבה תעבור פעילויות הקשורות לטבע ביישוב וסביבו, שיא הפעילות בטיול משותף הורה-ילד בנושא הטבע ביישוב.

שכבה ט- אחריות בקהילה: יעבירו זוגות מהשכבה פעילות קצרה לכלל הקבוצה. הפעילות תתקיים בתחילת כל מפגש לזמן קצר ומוסכם. בפעילות שיועברו, יהיו התכנים קשורים בהיסטוריה ואישים ביישוב או במשגב בליווי של המדריך המלווה לשכבה זו.

שכבה י- חינוך והובלה בקהילה: תיפגש השכבה עם מדריכים שלהם מהעבר ועם מדריכים מיתולוגיים מהישוב. ידברו על מהות ההדרכה ועל הקשר בין הדרכה לקהילה. קבוצות שרובן לא מדריכות- יובילו משחק משימות לקהילה.

שכבה יא- בקהילה שלנו: השכבה תבצע חקר של מרכיבים בקהילת הישוב ותקיים תערוכה (צילומים, אמנות פלסטית, מחקר) שתוצג במקום מרכזי בישוב.

שכבה יב- כאן נולדתי: השכבה תיכנס לגנים בישוב ותבצע פעילות שיא בגנים. במסגרת החיבור לישוב יקיימו פרויקט שיחזור תמונות מהעבר בגן, סגירת מעגל, מההתחלה בגן ועד לשכבה יב. התמונות מהגן יוצגו בפני הישוב באירוע יישובי (פורים, שבועות?) וייתלו בישוב במקום מרכזי.

שכבה ד- הקמת היישוב

א. פעולת פתיחה:

מטרת הפעולה- גירוי הסקרנות ביחס להקמת היישוב

מבנה הפעולה- תחרות בין 2-3 קבוצות. מטרת הקבוצות לבצע את המשימות ב- 45 ד- על כל משימה ניקוד.

משימות:

1. בררו מדוע קראו ליישוב בשמו? (100 נק')
2. מי הם הבתים הראשונים ביישוב- ומי גר בהם? (100 נק') +סלפי במקום (200 נק')
3. כמה משפחות (בערך) התיישבו ראשונות? (100 נק') ולהצטלם עם מישהו מהמשפחות (250 נק')
4. מי הילד הראשון שנולד ביישוב? (200 נק')
5. מה היה תאריך העלייה לקרקע? (100 נק')
6. למצוא תמונה ישנה במזכירות (לרכז- לברר שישנה כזו!) ולברר מיהם האנשים בתמונה, מה הסיטואציה (250 נק') + שחזור התמונה (250 נק').

סכמו את הנקודות- הכריזו על המנצחים ואמרו:

פעולה הבאה נפגש עם **דוד פסח** ממקימי היישוב. אילו שאלות מעניין אתכם לשאול אותו?

ב. פעולה שניה- שיחה עם ותיק:

שאלות מנחות לדוגמא:

למה הגיע ליישוב? מה הוא ידע עליו? מה היתה התקופה?

איך נראתה כיתה ד שלו/ בי"ס יסודי..

איך היתה פעילות הנוער אם בכלל

היחס עם היישובים השכנים

מה הוא חלם? מה הוא רצה? איך הדברים היום ביחס לזה.

חשוב לחשוב עם החניכים לפני על שאלות שהם רוצים לשאול אותו- בפעולה הקודמת.

ג. פעולה סיכום:

מפגש עם ותיקי היישוב. מזמינים את ותיקי היישוב- כמה שיותר יותר טוב.

כל ותיק/ה מביא/ה תמונה מפעם (של עצמו) ומספר את הסיפור של התמונה.

מתחלקים לצוותים (רצוי להביא הורים) וכל ותיק/ה הולכת/ת עם חניכים לשחזר את התמונה ביחד איתה. בסוף עושים תערוכה קטנה של התמונות בקן.

שכבה ה- יצירה ביישוב

לרכז- יש לבחור 3 אנשי מקצוע מהיישוב- ולחשוב איתם על התנסות משותפת.

נגר, גנן, אומנות פלסטית, מוזיקה מה שיש. הדגש הוא על יצירה ויצרנות.

אופציה : כדאי לחשוב על תוצר משותף- יכול להיות קטן.

אם מתאפשר לאנשים- לסכם איתם על רוטאציה של קבוצות קטנות במשך 3 שבועות.

שכבה ו- מוסדות הקהילה שלי

א. פעולת פתיחה: משחק משימות

הקבוצה עוברת תחנות (מוסכמות מראש עם הגורמים) עם מוסדות שונים : כל תחנה שהם מצליחים- מקבלים מדבקה או משהו..

דואר- משחק מעטפות/ שליחים וכו'..

מכולת- לסדר במקום/ לעשות משלוח/ לעמוד בקופה/ לעזור למישהו לעשות קניות בפחות מדקה..

גן ילדים- לצלם מראש דברים מהגן- והחניכים צריכים למצוא (דרוש סיכום מראש.. כי המקום סגור וכו')..

מועדון- צריכים לרקוד 2-3 ריקודי ג'אסט-דאנס

מזכירות-

ספרייה- לחפש משהו בתוך הספרים, פתק בתוך ספר ששולח (בכתב סתרים) לעמוד אחר בספר אחר וכו'..

ב. פעולה שניה- שיחה עם בעל תפקיד

שיחה עם יו"ר/ נציג ועדת נוער או עם מזכיר היישוב

השיחה על היכרות עם התפקיד, על דילמות, על מחשבות, על הקשר עם הנוער והילדים.

ג. פעילות סיכום

תוצר עם ועדה. (אפשר גם שתי פגישות- אחת להחלטה מה עושים והשנייה עשייה) (יש לדאוג שזה משהו שהחניכים יודעים לעמוד בו בזמן הקצוב..)

הצעות:

ועדת חזית/פני היישוב: יצירה משותפת

ועדת חיילים: חלוקה של שי, הכנת שי

שכבה ז- הקהילה כמעגל זהות

א. פעולת פתיחה

בפעילות הפותחת תעמיק הקבוצה בנושא זהות ומעגלי זהות.

1. (אופציונאלי) משחק פתיחה- חוויית הצלחה- זהויות (משה רבינו, אבא/אמא של החניכה המשתתפת..)

2. זהויות- הצפה : מפזרים על הרצפה דפים עם זהויות שונות :

- הבן של..
- משפחת..
- בחבורת..
- הרחבה..
- ביישוב..
- משגבניק
- ישראלי
- יהודי

כל חניך בוחר שתי זהויות שהוא מרגיש שמשפיעות על חייו. בסבב משתפים במה בחרו- ולגבי אחת מהן אומרים באיזה אופן היא משפיעה.

3. העמקה

שואלים :

האם אני יכולה לקבוע מה הזהות שלי? או שהיא נקבעת עבורי?

איך אני קובע אם משהו הוא בזהות שלי או לא?

(שאלה לקבוצות חזקות בתחום מילולי) במה הזהות טובה לי, במה היא קשה לי?

ב. העיירה שלי

בפעילות זו- נשוחח על אופי היישוב – ובפעילות שלאחריה נכנס ליחס ולקשר של כל אחד למרכיבים האלו כזהות.

קוראים את השיר- "אם אתה בסביבה"

אם אתה בסביבה/ מילים ולחן: יצחק קלפטר

רחוב ישן בצהרי היום ואם אתה נמצא כבר בסביבה

לצידינו בתים עם גג אדום דע לך שכאן הזמן לא הכרחי.

במספרה ממול יושב אדון

מסתפר. הנפח את הפח חתך

ועוד כמה חורים קדח

פסי רכבת חוצים שדה הוא בונה חלון לבית המלון

וגשר מעל הפסים חוצה מתפרנס.

מכולת בית מלון

בית דואר בלי חלון. גברת שמידט אשתו של הקצב

תמיד אומרת "זה המצב"

כן כך נראית העיירה שלי עשבים שוטים

אם תעצור אולי תראה אותי כלבים וחתולים.

מחלקים את הקבוצה ל-2

קבוצה אחת צריכה לחבר מילים חדשות לשיר (לפי היישוב שלהם)

קבוצה שנייה כותבת שאלון "בחן את עצמך האם אתה _____ ניק.. (מצפה אביבניק לדוגמה)

או

מחלקים ל- 4-6 קבוצות- כל קבוצה כותבת 1-2 בתים לשיר ו-1-2 שאלות.

מצלמים סרטון של החניכים שרים את השיר

מעלים את השאלון למדיה ומפיצים להורים והקהילה בווטסאפ (קישור לסרטון בסוף השאלון)

בפעולה השלישית- יפורסמו התוצאות!

ג. הקהילה כזהות

בפעילות הזו נתייחס למרכיבי הקהילה במפגש עם כל אחד.

פותחים את הפעולה בקריאת תוצאות השאלון "בחן את עצמך".

כמה אנשים יצאו _____ ניקים לפי השאלון? וכו'..

שואלים:

ענית על השאלון? אם הייתם אתם עונים על השאלון- מה היה יוצא לכם?

מה קובע אם אני חלק מהקהילה? יש לכם חברים שאתם חושבים שהם פחות קשורים לקהילה?

אתם חושבים שזה חשוב להיות חלק מהקהילה? למה?

מה צריך לעשות מישהו כדי להיות חלק מקהילה? הוא צריך להתאמץ ?

כל חניך מקבל דף ויוצר בו טבלה של שתי עמודות*ארבע שורות

בטור אחד הוא כותב דברים שהוא אוהב בזהות הקהילתית

בטור השני דברים שקשים לו

אוהב	קשים

מסתובבים בחדר- ומשתפים- אם יצא לי אותו דבר כמו למישהו אחר- אני חותם לו והוא לי. אם יצא לנו אותו מרכיב אבל בטורים שונים (אני אוהב שכולם עושים ביחד קבלת שבת והוא לא) מסמנים כוכבית.

שואלים :

מי קובע את אופי היישוב?

איך מה שאני אוהב/ לא אוהב משפיע על מעגלים שונים בחיים שלי? (משפחה, חבורה וכו')

איך מה שאני אוהב/ לא אוהב משפיע על אופי הקהילה? (אם בכלל)

איפה אני מרגיש שמה שאני רוצה/חושב/אוהב/צריך משפיע על הקהילה ואיפה לא?

מבקשים מהחניכים לחשוב על משהו אחד שהיה עושה את היישוב/קהילה יותר **שלו**

מכינים פלקט של כל מה החניכים אומרים ותולים. את התוצר מקריאים בטקס.

אפשר לסכם באמירה- שהקהילה היא כמו משפחה גדולה מאוד- שהיא פחות קרובה אבל עדין יכולה ויודעת לחבק. חשוב שאנחנו נגיד מה אנחנו אוהבים בה ומה קשה לנו- כדי שהיא תצליח להיות משפחה טובה יותר לנו ולחברים שלנו.

שכבה ח' - הטבע ביישוב

א. פעולת פתיחה: מלך הטריטוריה חטיפים- הטבע במשגב (מצ"ב דוגמה- יש להשלים..)

האדם	טופוגרפיה	צמחיה	חיות	
כמה משפחות יש ביישוב?	על איזה הר נמצא היישוב שלנו?	מאילו עצים מורכב החורש במשגב?	ציינו שלוש חיות בר שיש ביישוב (לא נמלים וכו')	100
איפה במשגב מצוית?	באילו יישובים ירד שלג שנה שעברה?			200
	איפה במשגב יורד הכי הרבה גשם?			300
	ציינו שמות של 4 נחלים במועצה	לזהות את שמות הצמחים הבאים (אפשר גם שם לצמח)		400

צמחים 400:

האדם	טופוגרפיה	צמחיה	חיות	
		אלון מצוי, אלה ארץ ישראלית, חורש, אלון התולע, ליבנה רפואי, ער אציל	חזירי בר, שועלים, תנים,	100
תל יודפת				200
	חרשים			300
	חילוון, צלמון, שגב, שכניה, שזור	לזהות את שמות הצמחים הבאים (אפשר גם שם לצמח)		400

ב. פעילות שניה- יצירה בטבע

קיימות שתי אפשרויות- לפעילות היצירה-

שכבה ח' יוצרת

שכבה ח' מפעילה פעילות יצירה בטבע לחניכי שכבות צעירות יותר.

יש למקד מהי פעילות היצירה או כמה פעילויות לבחירה, ולדאוג שיש מספיק חומרים ליצירה. כדאי לעשות טיול מקדים לאיסוף החומרים+ רכישה של חומרים משלימים לפי הבחירה.

אפשרויות ליצירות בטבע:

1. תנור בוץ (אם רוצים שיהיה קבוע) 2-3 מפגשים

2. דיוקנאות

3. פסלים

אתרים לרעיונות:

<http://colourfulway.blogspot.com/2015/12/2.html>

<http://www.yezira-byarok.co.il>

ג. פעילות סיכום- טיול

טיול יומיים באזור – אם יש אפשרות לעשות את הטיול קרוב ליישוב מה טוב, אם לא, ניתן לקיים את הטיול במשגב- במקום יחסית קרוב.

במקרה ומזג האוויר לא מאפשר- ניתן ללון במקום סגור קרוב או לקצר ליום אחד.

מבנה הטיול בכלליות

יום	תזמון	תוכן	הערות
1	בוקר-צהריים	טיול משותף הורה- ילד. במהלך הטיול עוברים הדרכות ממוקדות על הטבע...	ההורים מביאים את הילדים
1	אחה"צ-ערב	בישול משותף הורים וילדים של ארוחת הערב	פויקה, מדורה, בישולי שדה וכו'
1	ערב	ערב חברתי הורים ילדים	ההורים הולכים הביתה
2	בוקר- צהריים	טיול רק שכבה ח' עם המדריכים	

הטיול חייב להיות מתואם ומאושר עם מוקד טבע ועונה לדרישות כל הנהלים המתאימים.

ניתן להיעזר בחניון אשבל המספק אפשרויות לינה, פעילויות ומסלולים

[/https://www.facebook.com/misavivlamedora](https://www.facebook.com/misavivlamedora)

הצעות למסלולים:

1. תל יודפת
2. אשחר, אשבל
3. מסלולים ביער משגב
4. נחל עמוד
5. הר כמון- לכנרת

ערב חברתי הורים וילדים:

אפשרות א:

הכל הולך

תכנית הזרקה- היישוב שלנו

אפשרות ב:

ערב סטטיסטיקה/ פופולריות זולה בנושא היישוב שלי הורים VS ילדים

אפשרות ג:

שיחה אינטימית על היישוב/ היכרות עמוקה/ שאלות כלליות ברביעיות- קפה
דילמה

שכבה ט'-אחריות בקהילה

א. פתיחה:

שיחה עם תושב מוכר ביישוב (נושא תפקיד או לא) על אחריות קהילתית. יכול להיות מישהו שעשה משהו או קשור למישהו.

מרכז השיחה הוא על הבחירה היומיומית הלא מובנת מאליה באחריות והפוטנציאל העוצמתי של הבחירה באחריות קהילתית כאופן היקשרות. (עצם קיומה של קהילה מותנה ברצון האנשים לקחת אחריות באופן וולונטרי כזה או אחר).

השיחה יכולה להתמקד בצומת אחת מרכזית או בסיפור חייו/ה דרך צמתים מרכזיות של בחירה לקחת אחריות.

ב. התנסות:

בחירה קבוצתית בהתנסות אחת או שתיים- הקבוצה מתנסה באחריות קהילתית הקשורה לצורך כלשהו שהחניכים מזהים. אפשר לשבת עם החניכים ולחשוב על התנסות או להציע לבחירה:

1. הגיל המבוגר

2. הגיל הצעיר

3. נראות היישוב

4. שיחה על נושא בוער

5. אירוע ביישוב

ניתן גם להמיר את אחת ההתנסויות לאחריות מחוץ לקהילה- יציאה של הקהילה לאחריות על הסביבה. צריך לשים לב שמרכז העניין הוא הבנת האחריות הקהילתית- מאפיין של קהילה יכול להיות אחריות על סביבתה- לא לקפוץ עם קבוצה להתנסויות שמפספסות את המרכז.

ג. סיכום

1. כותבים/ תולים בחדר את המשפט:

לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין לפטל ממנה. (משנה, מסכת אבות, ב, ט"ז)

שואלים: מה מעלה בכם המשפט? (רגשות, מחשבות)

למדריך: אם הקבוצה ידוע כקבוצה שקשה לא לזרום עם שאלות כאלו- רצוי להביא מילים להניח על הרצפה של מחשבות, מושגים, תחושות (אפשר להביא את מניפה הרגשות).

2. קוראים את הכתבה: (רק את החלק המודגש)

למדריך: הכתבה מתארת סיפור מהתלמוד ומעמיקה את המסר שאדם שהוא איש ציבור **הרואה** עוול ולא פועל לתיקונו- הוא נושא באחריות. (בניגוד לאדם שעושה מעשה רע אך לא ממלא תפקיד ציבורי/ קהילתי).

כמו כן, יש להסביר את המשל! הוא איננו כתוב בצורה כ"כ ברורה ומצויים בו לא מעט פרטים.

לא קמצא ולא בר קמצא: מי באמת אשם בחורבן?

התלמוד הבבלי מקדיש דפים ארוכים כדי לתאר את חורבן בית שני ואת הסיבות שגרמו לחורבן. האגדה הראשונה ואולי הידועה ביותר, היא על קמצא ובר קמצא.

הסיפור כולו מובא במסכת גיטין, כל אגדות החורבן, מופיעות במסכת גיטין שהיא ניתוק בין איש לאישתו וכך כביכול יש ניתוק בין עם ישראל לארץ ישראל. (לעומת שבח ארץ ישראל המופיע במסכת כתובות, שהוא הקישור בין איש לאשתו וכך גם בין עם ישראל לארצו).

עיקר הסיפור (מובא בגיטין דף נה: -נו.), הוא על אדם שאהבו הוא קמצא ושונאו הוא בר קמצא, שעורך משתה גדול ואומר לשמשו להזמין את קמצא, והשמש טועה ומזמין את בר קמצא. כאשר רואה בעל הסעודה כי בר קמצא נמצא בסעודה הוא מעיף אותו למרות שאותו אדם מוכן לשלם בתחילה את מנתו לאחר מכן חצי מדמי הסעודה ולבסוף את כל דמי הסעודה ובלבד שלא יביישו.

כאשר הוא רואה שאף אחד מן המוזמנים ובכללם הרבנים לא עושים דבר כדי למנוע ממנו את הביזיון, הוא מחליט להתנקם והולך לקיסר להלשין על היהודים. הקיסר בתחילה לא מאמין לו, וכראייה אותו מלשין מציע לקיסר לשלוח בהמה להקרבה בבית המקדש ולראות איך היהודים לא מכבדים אותו ולא מקריבים את הקורבן. בדרך עושה המלשין, מום קל בקרבן כדי שלא יתאפשר להקריבו.

החכמים שרואים את הסכנה רוצים להקריב את הקורבן, אבל אז מגיע ר' זכריה בן אבקולס שמקשה איך אפשר להקריב קרבן בעל מום? החכמים מחליטים להרוג את המלשין, ואז הוא מזדעק שוב, עכשיו כל מי שמטיל מום בקרבנות יהרג? ואז מביא הקיסר צבא ומקיף את ירושלים עד החורבן.

את הסיפור הזה מסיים ר' יוחנן (אמורא שחי יותר מ-100 שנה אחר החורבן), ש"ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס, החריבה את ביתנו, ושרפה את היכלנו, והגליתנו מארצנו".

רבנים שמפחדים

מעניין, כי על אף פעילותו של בר קמצא במלשינות, והתנהגותו הבלתי נסבלת של "בעל הסעודה", ר' יוחנן לא רואה אותם בתור האשמים בחורבן, אלא דווקא את ר' זכריה בן אבקולס.

וכך יש גם לבאר את מה שהתרחש בסעודה. אם נדייק בדברי התלמוד: "אמר: הואיל והווי יתבי רבנן ולא מחו ביה, שמע מינא קא ניחא להו, איזיל איכול בהו קורצא בי מלכא". (תרגום: אמר הואיל והיו יושבים החכמים ולא מחו בו, מסתבר שנוח להם מן המעשה. אלך ואלשין אליהם למלכות). מה רבנן עושים באותה סעודה? מסתבר שאותו אדם הזמין אותם.

כלומר, לאותו אדם, הייתה השפעה ציבורית כזו, שאם הוא מזמין את החכמים הם גם באים. וכאשר אותו אדם עושה סעודה שבאים אליה החכמים, מן הסתם מדובר במשתה אדיר. כל המי ומי של ירושלים מגיעים לאותו אירוע. לא מדובר כאן בסעודת חברים, מדובר באירוע המוני ולכן מוסברת מאוד תחושת העלבון שחש בר קמצא כאשר משליכים אותו מן המשתה.

אם כן מדוע הרבנים שרואים את ההשפלה בהשלכתו מן הסעודה שותקים? אלא שאותם רבנים היו תלויים באותו בעל סעודה. אדם שיכול לארגן אירוע שכזה, מן הסתם הוא בעל מעמד גבוה ויותר מכך הוא עשיר גדול. אם אותם רבנים היו פותחים את הפה כדי להעיר לו, הוא היה מפסיק להם את התקצוב לשיבות ולכוללים.

אותם רבנים שתקו למרות ההשפלה של בר קמצא, כי הם "רצו לדאוג לעולם התורה". יש כאן ריקבון מוסרי של עולם התורה, שכדי לא לפגוע בתמיכה לעולם התורה, הוא מוכן להתעלם מכל עוול ומכל רשעות.

מה רוצים מר' זכריה בן אבקולס

אם כן מה רוצים מר' זכריה בן אבקולס? ראינו כי שאר החכמים מתייחסים לדעתנו כאשר הוא אומר לא להקריב את הקרבן בעל המום ולא להרוג את המלשין. חכם זה הוא בעל מעמד תורני בכיר מאוד.

התלמוד הבבלי השמיט פרט חשוב מאוד על אותה סעודה, אותו אנו למדים ממדרש איכה (ד, ג) המדרש אומר: "והיה שם ר' זכריה בן אבקולס והיתה ספק בידו למחות ולא מיחה". כלומר, אותו חכם ישב בסעודה ולא מיחה באותו בעל סעודה. רק לאחר מכן, כאשר גודלו של עם ישראל כולו נתון על כף המאזנים, אז הוא נזכר להתעורר ולהזדעק, "איך אתם עוברים על השולחן ערוך?!".

איפה היה אותו חכם, כאשר ביישו מול כל נכבדי ירושלים את בר קמצא, למה אז הוא לא דיבר? הרי במעמדו התורני הוא יכול היה להשפיע על החכמים שהיו מונעים מבעל הסעודה לעשות עוול כזה לאורח, או לכל הפחות להוכיח אותו על העוול שעשה. אלא שאז הוא שתק. כאשר הוא היה צריך למחות, הוא לא מחה, כאשר היה צריך להעלים עין מהלכות לטובת כלל עם ישראל, אז הוא נזכר להזדעק.

התלמוד כספר חינוך

ייתכן שהאנשים הגרועים בסיפור היו בעל הסעודה ובר קמצא. אבל התלמוד לא בא ללמד הסטוריה אלא חינוך. מבחינה חינוכית-תורנית, התלמוד בא ללמד אותנו שאחריותם של בעלי התורה היא המכריעה. לא חשוב מה עושים העשירים ואנשי החול, חשוב כיצד מגיבים למעשיהם אנשי התורה.

אם תגובתם היא התעלמות מעוולות, הרי זה מה שיוביל לחורבן. ועל כן ר' יוחנן, תולה את החורבן דווקא, בחכם שהתעלם כשהיה צריך להגיב כדי לשמור על תקציביו והגיב במקום בו היה צריך להתעלם לטובת כלל ישראל.

3. שואלים:

- מה אתם חושבים על הסיפור? מה הוא מעלה לכם?
- עם מי אתם מזדהים בסיפור?
- מי בעל התורה בחייכם?
- באילו אופנים/ מקומות אתם נחשבים בעלי התורה?
- מה אתם חושבים על תפקידה של הקהילה ביישוב? באופן כללי ועל הקהילה ביישוב שלכם בפרט.
- מה אתם חושבים על תפקידכם כנוער? - כדאי לקשר את השאלה להזרכה.

שכבה י'-חינוך בקהילה

החטיבה כוללת שני מפגשים ללא חשיבות בסדר. המפגש הראשון פונה לקבוצות שלפחות 85% מהחניכים ממלאים תפקיד הדרכה כזה או אחר (כולל תפקידים בתנועת הנוער או בגופים אחרים, פעילים וכו'). לקבוצות שרוב החניכים לא ממלאים תפקידי הדרכה- קיימת אופציה נוספת של הובלת משחק משימות סיימון קהילתי. (אפשר כמובן לעשות גם את שלושת הדברים).

א. מפגש עם מדריכים מן העבר:

מפגש מרגש בחדר המדריכים של מדריכים מן העבר של המד"צים. להשתדל לא להביא חניכים שזה עתה סיימו את שנת ההדרכה שלהם. רצוי דמויות ותיקות יותר (נגיד כאלו שהגיעו לחופשה מהצבא...). על המפגש לקיים מספר רבדים:

1. נוסטלגי מרגש- העלאת זכרונות, תמונות וכו'.

i. להביא תמונות מן העבר ולנחש/ לספר מה קורה בסיטואציה

ii. משחק זיכרון (אנושי) על סיפורים מצחיקים.

2. חווייתי- כל אחד מספר סיפור משמעותי עבורו כמדריך או כחניך.

3. מסר- נוער מדריך נוער- רובד שבונה קהילה.

המסר המרכזי ברובד הזה: אחד הדברים המרכזיים שבונים את הקהילה בכלל ואת קהילת הנוער בפרט הוא הקשר הבינדורי- והוא נבנה בעיקר כאשר שכבה מחליטה לקחת אחריות על שכבה אחרת.

i. כל אחד צריך להשלים את המשפט: כשאני מדריך/ה חניכים

משכבה אחרת זה...

ii. מחלקים התחלות משפטים וכל אחד משלים (אפשר עם מקלות

ארטיק בתוך צנצנת)

- זה שהקבוצה שלנו מדריכה שכבות אחרות זה מסמל..
- כשאני מדריך.ה חניכים משכבה אחרת זה..
- כשיש מחסור במדריכים כי לא רוצים להדריך זה יוצר תחושה של..
- כשאני מדריך חניכים צעירים אני שמ.ה לב ש..
- הכי חשוב לי זה... כלפי החניכים.

- זה מתסכל אותי כש.. ביננו לבין החניכים.
- אני חושבת שהקהילה ביישוב על הדרכה.

ב. משחק משימות סיימון לקהילה:

המשחק יכול להראות בכל מיני צורות- המרכז הוא משחק שאין לו זמן ומקום מוגדרים- והרבה אנשים יכולים לשחק את זה במקביל בזמנם הפנוי ושכמה שיותר חניכים יכולים להשתתף בהפעלתו.

הבסיס: כותבים משימות- לכל משימה ניקוד. מגדירים פרק זמן (יום/ שלושה ימים/ שבוע). מי שבסוף צובר כמה שיותר נקודות- מנצח. (צריך להוכיח בתמונה/סרטון את ביצוע המשימה). המשימות מתפרסמות באופן מדורג על פני פרק הזמן. (הפרסום נעשה בהחבאת פתקים או בשליחת המשימות במדיום מסויים).

אפשרויות:

*ניתן לפתוח קבוצת ווטסאפ לנציגים (קפטנים) לשם שולחים את כל החומרים.

4. סיימון משפחות
5. סיימון הרחבות
6. סיימון קבוצות גיל (הורים+חניכים)
7. סיימון בנים בנות

אפשרויות השתתפות לחניכים המפעילים:

1. יח"צ
2. כתיבת משימות
3. גיוסים
4. החבאת פתקי משימות
5. פרסום תוצרים

ג. מפגש עם מחנך משמעותי ביישוב: (רלוונטי גם לקבוצות שרובן לא מדריכים)

מטרת המפגש היא להיחשף לשותפים ביישוב. השיחה צריכה לעשות ברובד כלשהו בחינוך. (יכול להיות איש חינוך מכל תחום..). אין צורך לשוחח על חינוך בקהילה.. הנושא הזה צריך לבוא לידי ביטוי במפגש עם המדריכים.

שכבה י"א- בקהילה שלנו

החטיבה מורכבת ממפגש פתיחה- אשר עוסק במאפייני הקהילה ומהותה. (מצורפות שתי אופציות- הראשונה מיועדת לקבוצות שאוהבות לשוחח ומתחברות יותר לפן הטקסטואלי, השנייה לקבוצות שאינן מתחברות לאופן הזה. כמובן שאפשר לשלב ביניהן וכו'). בחירת מושג- ולאחריו מפגשים משותפים או לא משותפים של עבודה על התערוכה.

א. פתיחה: מהות הקהילה ומאפייניה.

אופציה א

1. משחק פתיחה:

i. מתחלקים לשתי קבוצות- תחרות סיטואציות בקהילה- בכל תור קבוצה צריכה לשלוח נציג שמקבל פתק עליו מאפיין של הקהילה ביישוב. (כעס על כלבים משוחררים לדוגמא) **למדריך: יש להכין מראש 8-10 פתקים.**

ii. טאבו סיטואציות בקהילה- כל אחד מקבל שני פתקים וצריך לרשום סיטואציות וסוגיות ייחודיות לקהילה. מניחים בכלי. מתחלקים לזוגות לפי הישיבה- לכל זוג 40 שניות לנחש כמה שיותר ע"י פנטומימה. (של אחד מבני הזוג).

2. קוראים: קטעים מתוך "לשם שינוי ביחד" של שדמות. את הקטע הראשון קוראים יחד (על קהילתיות), לאחר מכן מתחלקים ל- 4 קבוצות קטנות וקוראים את המרכיבים. כל קבוצה נדרשת להסביר מה הוא המרכיב וכיצד הוא מתבטא ביישוב שלהם (בצורה חיובית/ שלילית). (אם יש מעט חניכים מתחלקים לשתי קבוצות- כל קבוצה קוראת 2 מרכיבים..) **חובה לעבור בין הקבוצות ולוודא את הבנת הכתוב.**

על שדמות- מתוך אתר מכללת אורנים:

שדמות- מרכז למנהיגות בקהילה: ייחודה של שדמות

שדמות הוקמה על מנת לתת מענה לאתגרים הקהילתיים העומדים מול רשויות וארגונים. היא מקדמת ומובילה פעולות להעלאת החוסן החברתי באמצעות תהליכי בניי קהילה למימוש הון חברתי, המבטא את איכות ואינטנסיביות הקשרים בקהילה. פעולת שדמות מאופיינת בקשר חזק בין תהליך לתוכן, במודלים מדגימים ובבניית רשת של קשרים.

קהילתיות - מהות הקהילה

הגדרת קהילתיות עפ"י תפיסת שדמות

קהילתיות הינה מידת הרצון והיכולת של השחקנים בקהילה ליצור הסכמה סביב אמנה חברתית נורמטיבית, שמתבטאת ביצירה ובמימוש של רשתות חברתיות ומסגרות וולונטריות המבוססות על אמון ועל הדדיות מוכללים. הפעולה הקהילתית מאפשרת למרכיביה לבטא ולחוש משמעותיות, שייכות ומחויבות בינם לבין עצמם ובינם לבין מוסדותיה.

המושג קהילתיות כפי שהוגדר לעיל, שם את הדגש בקשרים שבין חברי הקהילה כמגדירים את ייחודיותה של הקהילה.

מרכיבי הקהילתיות כוללים: אמנה חברתית, נורמות קהילתיות, אמון והדדיות, וולונטריות ובהמשך מדדים לבחינת הקהילתיות - הון חברתי ורשתות חברתיות.

מתחלקים לקבוצות

1. אמנה חברתית

האמנה החברתית מבטאת את ההסכמות בעל פה או בכתב, פורמאליות או בלתי פורמאליות, המתייחסות למערך החיים המשותפים בקהילה. האמנה היא הביטוי לישות קהילתית הקיימת ב"רוח" הקהילה ובהותה. תפיסה עצמית זו באה לידי ביטוי בדפוסי הפעולה וההתנהגות של חבריה, באורחות חייהם ובמערך הטקסים והאירועים שחברי הקהילה מבטאים דרכם את זהותם (All. et., Bella 1985).

2. נורמות קהילתיות

הנורמות הקהילתיות מתייחסות לביטויים התנהגותיים קולקטיביים של חברי הקהילה כפרטים וכקולקטיב. ייחודיותה של הקהילה באה לידי ביטוי בהיררכיה הערכית-נורמטיבית המאפיינת אותה. היררכיה זו מתייחסת לסדרי עדיפויות ערכיים בקהילה ומהווה בסיס להפעלה של מערך הפיקוח החברתי בקהילה. חשיבות הנורמות משתנה מקהילה לקהילה, מנורמות שאי-קיומן נתפס כשיקול דעת פרטי לבין נורמות שאי-מילויין נתפס כאיום על מהותה ועל קיומה של הקהילה. כך, לדוגמה, בקהילה מסוימת השתתפות באירועים משפחתיים של חברי הקהילה היא נורמה של שיקול דעת

פרטי, ובקהילות אחרות הפרה של נורמה זו נתפסת כהפרה של בסיס החיים המשותף, ולכן הסנקציה עליה עלולה להיות נוקשה וחריפה. מערכת הפיקוח החברתי ממחישה את מקומו של ערך מסויים וחשיבותו בקהילה: כך לדוגמא הפרת נורמות הנחשבות כקיומיות לאותה קהילה תיזכנה לסנקציות החריפות ביותר) בדרך כלל בלתי פורמאליות במהותן כמו חרם, נידוי וכד'. עיקר מנגנון הפיקוח החברתי מופעל דרך מנגנון ההפנמה: הפיכתן של נורמות קהילתיות למאפייני אישיות עצמית. כך הופך חבר הקהילה ל"שוטר של עצמו".

3. אמון והדדיות מוכללים

קהילתיות באה לידי ביטוי בנורמות התנהגות ממסדיות ואישיות המבוססות על אמון ועל הדדיות ועל אמון על מבוססת קהילתיות (Putnam, 2003 ; Bellah, 1998 ; Bella et All., 1985). הדדיות מוכללים: "עקרון ההדדיות המוכללת מבטא את התחושה העמוקה שאם אני אעשה עבורך עכשיו, ללא ציפייה לתמורה מיידית ואולי אף ללא הכרות עימך, אז ברור לי בביטחון כי אי-שם, מתי שהוא, אתה או מישהו אחר יחזיר את הטובה ויהיה שם בעבורי" (Putnam, 2002). זאת בשונה ממערכת של אמון והדדיות ספציפיים המכוונים כלפי אדם ספציפי, שבנוגע אליו קיימת כבר הוכחה שיש בסיס לרמת אמון והדדיות בקשרים עמו (Balatti & Golding, Falk, 2000 ; 15). (הדדיות ואמון מוכללים הינם מתמשכים במהותם, בלתי מאוזנים, ואינם מוגדרים במונחים מוגבלים של זמן ומקום. הם מתייחסים לציפייה כללית להחזר תועלת) (פאוויין, 2003).

4. וולונטריות

קהילתיות באה לידי ביטוי בנורמות ובאורחות חיים המבוססים על וולונטריות. וולונטריות היא פעולה מסייעת של היחיד, שנתפסת כבעלת ערך בעיניו ושאינה מכוונת באופן ישיר לרווח כספי, אינה נכפית על ידי אחרים או מחויבת על-פי חוק. מטרתה להיטיב עם אדם, עם קבוצת אנשים או לפעול למען מטרה מסוימת (til Van, 1988). וולונטריות מבוססת על ההכרה של היחיד בזכותו לבחור אם ברצונו לפעול, עם מי, מתי, באיזו מידה ובאיזו תדירות שיבחר. הביטוי המובהק ביותר לוולונטריות הוא הזכות של האדם לעצב את חייו ולבחור את ממדי הקשר והפעולה שלו בקהילה באופן משוחרר ממערך נוקשה של פיקוח חברתי, על

תכנית הזרקה- הייסוב שלנו

כל מרכיביו הפורמאליים והבלתי פורמאליים.

טוקוויל (Tocqueville, 1830/1976) טוען כי השתתפות במסגרות קהילתיות מעדנת את חתירת האינדיבידואליזם כנגד מחויבות ואחריות הדדית. באופן פרדוקסלי הוולונטריות צומחת בחברה אינדיבידואליסטית, שבה היא מהווה גורם בולס, מרסן ומעדן. לעומת זאת, בחברות קולקטיביסטיות במהותן הפעולה למען הכלל נתפסת כהכרח קיומי וכמדד לנאמנותו של היחיד ומחויבותו כלפי הכלל, וכך מנוטרל הממד הוולונטרי.

לדוגמה, החברה הקיבוצית כחברה קולקטיביסטית נטרלה את ממד הוולונטריות בחיי היום-יום. הבחירה הוולונטרית בנוגע אליה באה לידי ביטוי בעיקר בצומת ההכרעה - אם להצטרף אליה, ומכאן ואילך אורח החיים היום-יומי מלווה במערכת הסדרים ממוסדת הסותרת את הממד הוולונטרי. צמיחתן המטאורית של העמותות ההתנדבותיות בחברה הישראלית, שהתרחשה במקביל לתהליכי ההפרטה למיניהם, היא ביטוי למעבר של החברה הישראלית מחברה קולקטיביסטית לחברה אינדיבידואליסטית.

3. כל קבוצה משתפת בזמן השיחה יש לרשום מושגים שעולים בהקשר

של קהילה. (המדריך.ה רושמת על דפים- ישמש בהמשך).

i. אילו דברים אתם מרגישים שקושרים אתכם לקהילה בחיים?
(כדאי להתאמץ לדבר עם הקהילה ביישוב.. אבל אפשר גם דוגמאות על קהילות אחרות).

ii. אילו ביטויים של המאפיינים קיימים בנוער? (קהילת הנוער)

iii. מה לדעתכם מייצר מפגש הנוער (והילדים) בקהילה?

4. מפזרים על הרצפה דפים עם המושגים שעלו בשיחה ואומרים: במפגש שניים הבאים נעסוק ביצירת תוצר סביב מושג מרכזי בקהילה. הרעיון הוא ליצור כל שנה פלקט (קאפה) (עם תמונות, מלל, ציורים וכל העולה על רוחם של החניכים) שיתלה בסמוך למזכירות ויעסוק כל שנה בזוית הראיה של הנוער לקהילה דרך מושג מרכזי. (לדוגמא: שיתוף, שכנות, שונות, אחדות, חברות וכו'..). התוצר יכול להיות גם משהו אחר בנוסף.
בוחרים מושג מרכזי ומסכמים על המשך הפעולה והמפגשים.

1. שמש אסוציאציות למילה קהילה/ בינגו חתימות(כל אחד מקבל דף 3×3 וכותב 9 מושגים שמתארים לדעתו בצורה הכי טובה קהילה- מסתובבים בחדר ומשווים- אם יש מושגים תואמים חותמים אחד לשני ליד המושג.)
2. אילו מושגים לדעתכם מקדמים קהילה? אילו לא? במה זה תלוי?
3. אילו מושגים מתארים הכי טוב את הקהילה שלכם? (עושים סבב- כל אחד בוחר אחד ומסביר)
4. מבקשים מהם להוריד חצי מהמושגים בשמש- להשאיר רק את החצי החשוב יותר. ואז שוב ושוב- מצמצמים עד שמגיעים ל- 5 מושגים. במהלך השיחה משוחחים על אילו מושגים חיוניים יותר ואילו פחות.
5. בוחרים מושג לחקר. (ראו סעיף 4 של הפעילות מעלה)

שכבה י"ב- כאן נולדת

א. מפגש מקדים- ילדות:

מבקשים מהורי החניכים לשלוח תמונה שלהם מהגן + סיפור (אם אין זמן.. לבקש מהחניכים להביא..)

1. נוסטלגיה:

i. הסיפורים והתמונות תלויים בחדר- קוראים- וכותבים מתחת

ניחוש מי זה- אח"כ מגלים.

ii. התמונות תלויות. הסיפורים מקופלים וכל אחד מגריל סיפור. כל

אחד בתורו צריך לקרוא את הסיפור ולנחש של מי הוא. התור עובר למי שהסיפור שלו- מציג את התמונה שלו ומקריא שוב את הסיפור שקיבל וכו'..

iii. אפשר להתאמץ ולהסריט את הגננת מדברת על הקבוצה בכללי ולא על חניכים ספציפיים.

2. המפגש הבא: מספרים על המפגש הבא ומחלקים אחריות

i. נפגש כולנו בגן שגדלנו- ונעשה פעילות קצרה עם הילדים. (אחריות: לסגור את הפרטים עם הגננת).

ii. נצייר ונצבע ציור קיר נחמד (אחריות: סקיצה של ציור+ רשימת ציוד)

iii. נשחזר תמונות שלכם מהגן (אחריות: למצוא תמונות לשחזור- שכל הילדים מופיעים בהן (בסה"כ)).

ב. מפגש שני- בגן.

המפגש בשעות 09:00-13:00 ביום שישי.

יש להיערך טוב מבחינת ציוד צביעה- ולכוון לציור שתסתיים צביעתו באותו היום! את היום יש לתעד- ורצוי לסיים בפיצות או משהו נחמד.

מצ"ב סרטון של צביעת הגן בטלאל:

<https://www.youtube.com/watch?v=FcWdXDxXyaU>